

5 Bymiljø og utbygging

5.1 Innledning

5.2 Utbygging og juridisk

5.3 Miljø

5.4 Stavanger eiendom

5.5 Park og vei

5.6 Idrett

5.7 Vann og avløp

5.8 Renovasjon

5.9 Plan og anlegg

Sentrale utviklingsprosjekter for Bymiljø og utbygging i 2014 var Stavanger Forum, Bjergstedvisjonen, svømmehall på Hundvåg og i Kvernevik og ferdigstillelse av nye Kristianslyst skole. Innen drift og forvaltning ble arbeid med ny vedlikeholdsstrategi for kommunale bygg og uteområder igangsatt. Folkehelsesatsningen 52 hverdagsturer, sykkelatsningen og utstrakt dialog med innbyggerne kjennetegner også Bymiljø og utbygging sitt arbeid i 2014.

5.1 Innledning

Bymiljø og utbygging har i 2014 bragt en rekke store løft for kommunen framover, på bygg og uteområder, både under og over bakkenivå. Også dette året har det blitt tatt viktige steg mot en mer klimavennlig kommune.

På Forum-området ble den nye store messe- og idrettshallen Forum Expo åpnet og tatt i bruk. Siddishallen er ferdig rehabilitert. Byggene styrker Stavanger som messe-, kultur-, og idrettsby.

Nye Kristianslyst skole sto ferdig i 2014. Svømmehallene på Hundvåg og i Kvernevik tok form og skal åpnes i 2015. Også de mindre lokale byggene er viktige, enten det gjelder ny sjuerbane på Gosen eller gymnastikksal ved Buøy skole.

Som følge av Husbankens regelendring gikk ikke arbeidet med å bygge nye kommunale utleieboliger som planlagt. Det samme gjelder vedlikehold av bygg og uteområder, som fremdeles kjennetegnes mer som strakstiltak enn verdibevaring.

Brukerundersøkelser er gjennomført på flere områder. I 2014 er det verd å merke seg at beboere som er direkte berørt av kommunens anleggsarbeid, med støy, trafikk, hindringer og støv, er svært fornøyde med måten de blir ivaretatt på av våre anleggsfolk.

Bymiljø og utbygging sin aktive deltakelse i utfordrende prosesser vedrørende Ryfast og romfolk, har resultert i konstruktive løsninger med gode relasjoner.

Renovasjonsabonentene og vann- og avløpsabonentene er godt fornøyde med kommunens tjenester. Renovasjonstjenesten har tatt nye, viktige steg på vegne av byen, med flere fullskala henteordninger for innbyggerne og ny og mer miljøvennlig avfallsordning for sentrum.

52 hverdagsturer, som ble nominert til Statens bymiljøpris i 2014, er blitt enda bedre etablert som et av Stavanger kommunens store folkehelseprosjekt, og blir stadig mer populært. *Miljøsøndag* ser ut til å ha funnet sin form og sykkelatsningen har begynt å skape resultater. Flere bruker sykkel som daglig transportmiddel i Stavanger.

Satsingen på sentral energistyring av kommunale bygg viser også god resultater.

Arbeid med friområdeprosjektet har pågått i 2014 og det har vært stor oppmerksomhet rundt håndtering og beslutningsprosesser. Bygging av strekningen forbi skytebanen på Madla kom i gang, det ble bygget turvei ved Boganes og turvei langs hele østre og vestre kystlinje er på plass.

Tastahallen har vært stengt gjennom hele året grunnet flere uheldige omstendigheter; forsinket rehabilitering, funn av legionella, sprukne fliser og maling som løsnet i bassengene. Brukernes tålmodighet har vært stor og innsatsen for å finne løsninger iherdig.

Bymiljø og utbygging er opptatt av dialog med innbyggerne. Ofte i direkte møter ute på anleggene, i

gatene og friområdene. Nyttig informasjon om kommunal aktivitet som berører folks hverdag eller framtid har vært delt på nettsidene og gjennom lokale medier, og i dialog med innbyggerne gjennom sosiale medier.

5.2 Utbygging og juridisk

Utbygging (<http://stavanger.kommune.no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Utbygging/>) og juridisk (<http://stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Juridisk-seksjon/>) har i 2014 lagt vekt på å utvikle ny og forbedret organisering av prosjektarbeid. Det er etablert felles styringsgruppe med Kultur og byutvikling i prioriterte utbyggingsprosjekter, og stabene har fått økt kompetanse i prosjektoppfølgingsverktøy knyttet til utvalgte utbyggingsområder.

I tillegg har stabene arbeidet med sak om opprettelse av et boligutviklingssselskap, senest i sak til formannskapet 13.11.2014, som skal følges opp med ny sak våren 2015. Selskapet skal bidra til en jevnere og tilstrekkelig boligproduksjon i Stavanger.

Målet om 1 250 nye boliger i året

I 2014 ble det bygget 846 nye boliger i Stavanger som er om lag 182 boliger færre enn i 2013. Dette er under målsettingen om 1 250 boliger per år. Årsaken er sammensatt, og utbyggerne peker på lavere etterspørsel i markedet for nye boliger. Kommunens utøvelse av rollen som tilrettelegger, utbygger og avtalepart anses ikke som noen hovedårsak til den lavere boligproduksjonen.

70 prosent innenfor den utbygde by

Fordelingen av de nye boligene er omlag 30 prosent innenfor hovedutbyggingsområdene, hvorav størsteparten har blitt bygget innenfor Tastarustå, med 280 boliger. 70 prosent av nye boliger er bygget innenfor den utbygde by, av disse rundt 180 boliger i Urban Sjøfront. Stavanger kommune har hatt en rolle som tomteeier, tilrettelegger eller utbygger – eller en kombinasjon av disse rollene – i rundt halvparten av den samlede boligproduksjonen.

Byomformingsområder

Kommunen følger fortløpende opp sin rolle som tilrettelegger og avtalepart i Urban Sjøfront, og som grunneier i Jåttåvågen 2. I 2014 er det også arbeidet aktivt med å finne tomt for ny skole i Storhaug bydel, der flere av de aktuelle tomtealternativene ligger i Urban Sjøfront. I Jåttåvågen ble OPS-konkurransen for Folkebad avlyst etter at tilbyderne trakk seg. Arbeidet med en alternativ prosess startet umiddelbart. Salg av det større feltet K3 i Jåttåvågen 2 ble utsatt på grunn av endring i forutsetninger for salget, fra direktesalg til salg i det åpne markedet.

I byomformingsområdene Paradis Hillevåg og Forus Øst har det viktigste i 2014 vært avklaringer knyttet til reguleringer og kommunens rolle. Kommunens engasjement i byomformingsområdene må til enhver tid vurderes opp mot kommunens totale kapasitet og økonomiske handlingsrom.

Hovedutbyggingsområdene

Flere av hovedutbyggingsområdene har fått vedtatt områdeplaner i 2014. Dette er forutsetninger for å kunne inngå avtaler knyttet til tilrettelegging for infrastruktur og arealer for de kommunale utbyggingsbehovene. Kommunen har fått forespørsel om å kjøpe opp deler av arealene regulert til kommunale utbyggingsbehov og park innenfor Jåttå Nord. Tilsvarende forhandlinger er også innledet i Nore Sunde og Atlanteren. Innenfor Husabøryggen Sør er flere kommunale boligfelt solgt for å tilrettelegge

for boligutbygging og som oppfølging av bystyrets vedtak i revidert Utbyggingsplan 13.05.2013. Her er noe teknisk infrastruktur ferdigstilt i 2014. Resten ferdigstilles i 2015.

Framtidens byer

Prosjektet *Framtidens byer* ble avsluttet 31.12.2014. Egen årsrapport og evaluering av prosjektet vil være klar til politisk behandling våren 2015.

Prioriterte prosjekter i 2014

Stavanger Forum

Utstillingshallen Forum Expo og Clarion hotel Energy med tilliggende uteområder ble ferdig som planlagt til ONS 2014. Disse byggene og Siddishallen ble tilknyttet felles energisentral for området. Energisentralen driftes foreløpig av prosjektorganisasjonen. Stavanger kommune har arbeidet med avtaler knyttet til utviklingen av området og avtaler om energileveranser.

Bjergstedvisjonen

Formannskapet valgte kjøper, samarbeidspart og utvikler for Hotellanlegget i Bjergsted. Det ble utarbeidet en opsjonsavtale som skal godkjennes av formannskapet i løpet av første tertial 2015. Det ble inngått avtale med Studentsamskipnaden (SiS) for tomten i Bjergsted med plass til boliger for 177 studenter, der kommunen fester bort tomten til SiS.

Nytorget

Utbygging og juridisk følger opp budsjettvedtak fra 2013 og har hatt to saker om Nytorget med tilliggende arealer til behandling i formannskapet. Kommunen har fått klarlagt prosjektmandat, delprosjekter og fremdrift. Opparbeidelse av selve torget, nytt tinghus, parkeringsanlegg samt relokalisering av Metropolis og Ungdom og Fritid inngår som delprosjekter. Første hovedaktivitet er en plan- og idékonkurranse for Nytorget, som gjennomføres i 2015.

Europas 13 og sentrallagertomten på Forus

Stavanger kommunes sentrallagertomt på Forus ble valgt ut av Europa Norge som en av 5 nasjonale tomter til å delta i Europas 13, en internasjonal konkurranse for unge arkitekter. Stavanger kommune deltar primært for å få idéer og forslag til det interkommunale arbeidet med kommunedelplan for Forus. I tillegg vil konkurransen gi nyttige innspill til en fremtidig bruk av denne sentrale tomten for kommunen som grunneier.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 7,1 mill. av en budsjetttramme på kr 4,9 mill.

Merforbruket fremkommer som følge av at prosjektene Urban Sjøfront, Ryfast og Atlanteren korrekt er regnskapsført her mens finansieringen av prosjektene ligger i investeringsbudsjettet. Dette må sees på samlet. Dersom man hensyntar dette forholdet ville Utbygging hatt et mindreforbruk i 2014 på kr 1 mill.

5.3 Miljø

Klima- og miljøstatus i kommunen

Miljøavdelingen (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Miljoseksjonen/>)

utarbeider årlig en statusrapport med ca. 40 indikatorer på utviklingen i klima- og miljøarbeidet i kommunen i samsvar med målsettingene i den vedtatte klima- og miljøplanen (http://www.stavanger.kommune.no/Documents/Natur%20og%20milj%C3%B8/Aktuelt/Klima-ogmiljoplan2010-2025_190510_rev.zip.pdf). Som planlagt ble første versjon utarbeidet i 2014. Første utgave kommer til politisk behandling forsommeren 2015.

Agenda 21

Agenda 21 (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Internasjonalt-engasjement/Lokale-samarbeidsprosjekt/Lokal-Agenda-21-arbeidsomrader/>)-arbeidet ble omorganisert i 2014 etter at organisasjonen Grønn Hverdag, som har bidratt aktivt i arbeidet, ble nedlagt. Miljøavdelingen har overtatt deler av ansvaret, det kjøpes noe bistand og enkelte oppgaver er nedprioritert. De faste markeringene og arrangementene Earth Hour, Fairtrade-dagen og Miljøsøndag (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Miljoinformasjon/miljosondag/>) fortsetter som vanlig. Grønn By sine arrangementer har pågått som før, med god oppslutning og stort faglig engasjement.

Klimasiddis (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Miljoinformasjon/Klimasiddis/>), prosjektet som skal veilede innbyggere på vei mot en mer klimavennlig hverdag, er integrert i Agenda 21-arbeidet. I 2014 startet arbeidet med å utvikle et Klimasiddis-konsept i Lervig, i nært samarbeid med Selvåg Bygg og Urban Sjøfront. Tanken er å bruke det også i andre utbyggingsområder, og i etablerte områder, som for eksempel Jåttåvågen.

Bedre byluft

Miljøavdelingen har arbeidet med å utrede mulige tiltak i prosjektet *Bedre byluft* og legger fram en sak for politisk behandling våren 2015. I 2014 har kommunen overtatt ansvar for drift og vedlikehold av målestasjonene i Kannik og på Våland. Miljørettet helsevern står for den daglige driften og rapportering. Det planlagte programmet med kampanje for piggfrie vinterdekk har gått som planlagt.

Forurenset havnebunn

Prosjektet med å avdekke gamle og nye miljøsynder (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Ren-og-sunn-by/Forurenset-sjobunn/>) på havnebunnen har i 2014 pågått for fullt, med nye kartlegginger og risiko- og sårbarhetsanalyser, for å klargjøre behovet for eventuelle tiltak. Stavanger kommune er pålagt å følge Miljødirektoratets veileder for arbeidet. Arbeidet skjer i nært samarbeid med staten og fylkeskommunen.

Økomat

Prosjektet Grønn Ø på Nord-Jæren (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Forbruk-og-avfall/Hva-er-okologisk-mat/Okologisk-mat/>) fortsatte i 2014, i noe mindre skala enn tidligere.

Miljøseksjonen har støttet og veiledet de som bruker og vil bruke mer økomat. I det inngår samarbeid med Innkjøpsavdelingen vedrørende innkjøpsavtaler, råd og veiledning til skoler, barnehager, kantinen i Olav Kyrresgt. 23 og andre.

Internasjonalt arbeid

I samarbeidet med vennsbyen Antsirabé (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Natur-og-miljo/Internasjonalt-engasjement/Internasjonalt-samarbeid/Gront-vennskap-Nord-Sor/>) på Madagaskar er forberedelser gjort for en sluttevaluering og avsluttende møte. Arbeidet ligger nå på vent, foreløpig til sommeren 2015, på grunn av den politiske situasjon og et kommende kommunevalg i Antsirabé. Fredskorpsutveksling mellom kommunene har ikke lyktes og det er nå etablert samarbeid med Universitetet i Stavanger (UiS) der UiS er søker. Miljø- og klimatiltak i form av treplanting i vennsbyen Nablus har pågått som planlagt.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser økonomisk balanse. Budsjettrammen til Miljøavdelingen var på kr 4,67 mill.

5.4 Stavanger eiendom

Vedlikehold av boliger og vedlikeholdstrategi

I løpet av 2014 har ikke kommunen kommet noe særlig nærmere det overordnede og langsiktige målet i Handlings- og økonomiplan 2014-2017 (http://www.stavanger.kommune.no/Documents/H%C3%98P%20og%20budsjett/H%C3%98P_2014-2017_med_bookmarks.pdf) om å stanse verdiforringelse av kommunal bygningsmasse, og over tid ta inn det tidligere dokumenterte vedlikeholdsetterslepet. Nye bygg ble bygget og tatt i bruk i 2014, og disse ble budsjettert med vedlikeholdsmidler tilsvarende middels holte sats som skal bidra til at standarden ikke forringes. I tillegg ble det generelle vedlikeholdsbudsjettet økt med om lag kr 7 mill. men vedlikeholdet har likevel i stor grad vært preget av strakstiltak for å holde byggene i drift.

Det ble i 2014 igangsatt arbeid med å utarbeide en vedlikeholdsstrategi for de kommunale byggene i Stavanger. Det er et uttalt mål å endre fokus fra det kortsiktige straksvedlikeholdet til verdibevarende vedlikehold. Strategien skal bygge på tilstandskartlegging og vedtatte økonomiske rammer. Arbeidet med strategien er planlagt ferdigstilt våren 2015.

Selvbyggerordningen

Det har blitt bygget 34 boliger på Tastarustå felt B2 i 2014. Anlegget vil bli ferdigstilt tidlig våren 2015. Det ble videre planlagt og utlyst et felt på Husabøryggen med opptil 30 boliger. Totalentreprenøren vil starte sitt arbeid med disse våren 2015. Det har også blitt planlagt et felt på Tastarustå, felt B1, med 88 boliger. Byggearbeidene vil starte høsten 2015.

Reklamasjoner på arbeid utført av ulike entreprenører på tidligere byggefelt har også krevd ressurser i 2014.

Kommunale utleieboliger

Det var planlagt å igangsette prosjektering og bygging av 27 kommunale utleieboliger på kommunalt eide tomter i 2014. Dette var prosjekter med opptil 15 enheter, og var planlagt med del-finansiering fra Husbankens støtteordninger. Husbanken endret forutsetningene for disse ordningene våren 2014. Etter gjennomgang med Husbanken måtte Stavanger kommune omprosjekttere sine prosjekt, noe som har ført til at prosjektene har blitt endret og fått en forsinket fremdrift.

Grunnet endring av målgruppe og beboernes bo-ønske, har slitasjen i kommunale boliger økt. Dette har ført til at behovet for innvendig vedlikehold er blitt betydelig. Kommunen brukte også mye penger på oppussing i forbindelse med inn og utflytting, totalt 46 millioner kroner i 2014. Dette er en snittkostnad på 141 000 kr per utflyttet bolig. Dette betyr at gjenværende midler til løpende vedlikehold innendørs og utendørs ble 19 millioner kroner.

Stavanger eiendom ansatte to boliginspektører for å kunne følge opp leietakerne i boligene bedre. Hensikten er at en ved bedre oppfølging i boligene skal klare å redusere vedlikeholdsutgiftene. Tiltaket får gode tilbakemeldinger av brukere og bygningsansvarlige.

Prosjekt- og byggeledelse

Stavanger eiendom står for planlegging og gjennomføring av kommunens byggeprosjekter. Dette er i

hovedsak prosjekter som vedtas i investeringsbudsjettet. I 2014 ble det vedtatt byggeprosjekter for ca. kr 715 mill. Blant prosjektene som ble fullført er:

- rehabilitering av domkirkens vestfasade
- ny Kristianslyst skole
- første byggetrinn Nye Tou
- gymsal ved Buøy skole
- Sørå Bråde bofellesskap
- nytt krisesenter

Energiledelse

Gjennom omstillingsprosjektet for energisparing i kommunale bygg har Stavanger eiendom energiovervåket 46 kommunale eiendommer. Resultat av sentralstyring er gjengitt i tabellen under.

	2010	2012	2013	2014
Årsforbruk (KWh)	44 880 817	40 171 101	37 110 245	33 984 103
%-endring - reelt forbruk		-10,5 %	-17,3 %	-24,3 %
Gradags-korrigert	41 379 098	39 280 779	36 700 140	38 266 100
Areal (m2 BTA)	232 915	233 795	232 418	232 989
Gradagskorrigert % -endring - 2010		-5,1 %	-11,3 %	-7,50%

Tabell 5.1 Energieresultat for 46 bygg som inngår i omstillingsprosjektet, sammenlignet mot referanseåret 2010.

Prosjektet har mål om en energireduksjon på ti prosent, målt mot referanseåret 2010, og nye tre prosent de neste fem årene – totalt 25 prosent i en femårsperiode. For 2014 var resultatet 24,3 prosent reduksjon i reelt forbruk, og en reduksjon på sju prosent etter gradagskorrigerings.

Gradagskorrigerte tall vil si at forbrukstall på energi er justert i forhold til en middeltemperatur, slik at det er mulig å sammenligne tall fra år til år, selv om temperaturen varierer. Som referanse for justeringene brukes en 30-års periode (1980-2010), der døgnmiddelverdien for temperatur brukes for å justere forbruket opp eller ned. Har det vært et mildere klima enn referansen, justeres forbruket opp, ved kaldere klima justeres forbruket ned. Graddagskorrigerte tall sier dermed ikke noe om det virkelige forbruket, men indikerer hvordan energiforbruket er i forhold til utetemperaturen.

Det er oppnådd gode resultater med energistyring. Energiforbruket i 2014 sammenlignet mot 2010 er redusert med over 10 Gwh (10 millioner Kwh). Det betyr reduserte kostnader til energi for Stavanger kommune. God driftsstyring av tekniske installasjoner og energioppfølging er de viktigste oppgaver som gir resultater.

Som tabellen over viser, var reduksjonen i energiforbruket mindre i 2014 enn i 2013 når en ser på temperaturkorrigerte tall. 2014 var et historisk varmt år med høye temperaturer over lengre tid sammenlignet mot referanseperioden (1980-2010). Dagens beregningsmetode tar ikke høyde for dette tilstrekkelig. I praksis kan en si at jo høyere utetemperaturen blir jo mer unøyaktig blir korrigeringsen. Foreløpig følger vi denne metodikken, som også er Enova sin mal for temperaturkorrigerings, men Stavanger eiendom vil arbeide aktivt for å få på plass en mer nøyaktig korrigerings av tallene gjennom storbysamarbeidet FOBE-energinettverket.

Totalt driftet seksjonen ved utgangen av året 80 eiendommer. Volumet økte med åtte eiendommer i 2014. Fem er nybygg. De tre resterende er bygg der seksjonen selv har oppgradert automatiseringsanlegget. Resultater så langt viser stor energireduksjon der seksjonen tar ansvar for driftsoppfølging og byggene blir automatisert. Se tabell 5.2.

Bygg	2013 (okt–des)	2014 (okt–des)	%- reduksjon
Revheim skole	641 844	399 834	-37,7 %
Gautesete skole	382 654	241 381	-36,9 %
Jåtten bydelshus	140 515	49 358	-64,9 %

Tabell 5.2 Energiforbruk (kWh) for Revheim og Gautesete skole samt Jåtten bydelshus.

Tabell 5.2 viser prosentvis reduksjon i energiforbruket (kWh) for de tre siste månedene i 2013 sammenlignet med de tre siste månedene i 2014. Tallene er ikke temperaturkorrigerede, men temperaturen samlet i disse tre månedene var kaldere i 2014 enn i 2013 slik at reduksjonen er reell.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 15,1 mill. av en budsjettramme på kr 298,3 mill.

Til tross for merinntekter sammenlignet med inntektsbudsjettet, inkludert husleieinntekter, har Stavanger eiendom et merforbruk. Merforbruket skyldes i all hovedsak høyere utgifter enn budsjettet til ekstern leie borettslag samt vedlikeholdsutgifter i forbindelse med inn- og utflytting i kommunale boliger. Alternativet til merforbruk på inn- og utflyttingsbudsjettet, var at flere kommunale boliger ville måttet stå tomme til 2015, da disse var ubeboelige før rehabiliteringen var gjennomført. Tidligere års praksis har vært å overføre ubrukte rehabiliteringsmidler, såkalte sekkeposter, fra investeringsbudsjettet for å dekke opp merutgiftene på vedlikehold av bygg. Dersom man hadde sett dette samlet ville merforbruket i 2014 vært redusert til kr 5,8 mill.

5.5 Park og vei

Miljø, klima og transport – sykkelsetning

Sykkelsatsingen, *Stavanger på sykkel* (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Vei-og-trafikk/stavanger-pa-sykkel/>), drives av en egen seksjon i *Park og vei* (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Park-og-vei/>). Målet med arbeidet er å øke sykkelbruk som daglig transportmiddel. Satsingen har tre hovedoppgaver: fysisk tilrettelegging, drift og vedlikehold og kommunikasjon.

Park og vei bestiller en høyere vedlikeholdstandard på sykkelveidekker og -utstyr enn tidligere, og fører mer tilsyn på driften av alle hovedsykkelruter. *Varsle om feil* (VOF) er markedsført som feilmeldingskanal for syklistene og blir aktivt brukt.

Målinger ved Møllebukta viser at flere sykler daglig. I 2014 er det gjennomført anbuds konkurranse for sykkel tellere og i 2015 skal kommunen plassere ut 10 målestasjoner, som skal gi oss et bedre bilde over antall syklistene.

Bysykkelordning er innført på Forus og innføres i Stavanger sentrum i 2015.

Folkehelse – friluftsliv og utearealer

Årsprogrammet (<http://www.stavanger.kommune.no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Park-og-vei/Arsprogram-Park-og-vei-20134/>) ble gjennomført. Blant annet er akebakker utbedret. Turveier er fullført på Skjæringen ved Riksvei 44 på Mariero, ved Marta Pedersens vei og i Jåttåvågen, i alt 696 meter. Sju fotgjengeroverganger ble intensivt belyst. For refusjonsmidler bygget vi to etapper av Stavanger Forum. Det ble anlagt kunstgrasbane ved Gosen skole. I regi av skolegårdsprosjektet ble Storhaug, Gautesete, Kvaleberg, Roaldsøy og Tasta skoler ferdig rehabilitert, mens andre er under planlegging.

Kommunens satsning på 52 hverdagsturer (<http://www.stavanger.kommune.no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Kultur-idrett-og-fritid/Fritid1/Friluftsliv/Turtips1/52-hverdagsturer/>) fortsatte i 2014. Det er et svært populært og vellykket lavterskeltilbud gjennomføres i samarbeid med Stavanger Turistforening. Park og vei utvidet tilbudet med ukentlige guidede turer. 52 hverdagsturer ble i 2014 markedsført til blant annet Frisklivssentralens medlemmer, 60+ og Barnas turlag. Stavanger Turistforening trykket opp eget turprogram i 2014. Rutiner med merking av løypene ble kvalitetssikret.

Sandvolleyballbane i Kyvikmarka, akebakke, dam og generell opprustning av Emmaus friområde, samt oppføring av gatelys fra Midjord til Sandnes gata er gjennomført som del av levekårsloftet.

Park og vei utarbeidet omfattende disposisjonsplaner for det friområdene Sørmarka og Vannassen, og for de historiske parkene Ledaal, Breidablikk og Holmeegenes. Planene ble sent på høring mot slutten av året.

I 2014 overtok Stavanger kommune ansvaret for mange store og viktige uteanlegg, som Stavanger konserthus, deler av Sjøparken/Kulturaksen, deler av Stavanger Forum og flere møteplasser og torg i Jåttåvågen.

Verdibevaring – landskapskjøtsel, vedlikehold av uteanlegg og vei

Etterslepet på vedlikehold av uteområdene ved skoler, barnehager og sykehjem endret seg lite, med unntak av tiltakene som bidrag fra *Prosjekt skolegård* førte til. Økt kjøtsel av de store friområdene har ført til bedre naturopplevelse og bedre forvaltning. Arbeidet med bekjemping av uønskede, fremmede arter fikk mer ressurser.

Resultatet av brukerundersøkelsen Parkcheck var svært positiv. Den bygger på 210 intervjuer utført av Park og vei for å måle tilfredshet de ulike fasilitetene i parkene. Samlet tilfredshet var 92 prosent for nabolagsparker og 91 prosent for destinasjonsparker. Med i undersøkelsen i Europa var Vantaa (Finland), Aalborg, Aarhus, København, Helsinki og Oslo. Gjennomsnittlig samlet tilfredshet for alle byene var 92 prosent.

Handlekraftig organisasjon

Operasjonalisering av bestiller- og forvaltningssystemet fortsatte i 2014. Park og vei reviderte beskrivelser av drift og kjøtsel for grønne anleggsobjekter og utarbeidet konkurransegrunnlag for Tasta bydel. Konkurransen ble avlyst fordi det bare meldte seg to firmaer og det ene firmaet ikke leverte fullstendig tilbud.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et mindreforbruk på kr 0,9 mill. av en budsjetttramme på kr 144,6 mill., og dette utgjør en forbruksprosent på 99,4. Mindreforbruket består av refusjoner fra private knyttet til diverse prosjekter, som for eksempel Blomstrende sentrum og Festivaler. Totalt utgjorde disse refusjonene kr 1,1 mill. i 2014.

5.6 Idrett

Utbygging av idrettsanlegg

Idrettsavdelingen (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Idrett/>) videreførte i 2014 arbeidet med å bygge ut anlegg som er prioritert i kommunedelplanen for idrett, fysisk aktivitet og naturopplevelser. Det gjelder først og fremst arbeidet med svømmehallene på Hundvåg og Kvernevik (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Bolig-bygg-og-eiendom/Bygg/Kommunale-byggeprosjekt1/Andre-byggeprosjekter/hundvagkverneviksvømmehall/>), som begge er i rute og vil bli åpnet som planlagt i 2015.

Utfordringer ved Tastahallen

Tastahallen var stengt fra starten av 2014 og fram til skolestart for skoleåret 2014/15 på grunn av funn av legionella i dusjanlegget. Ved skolestart i august ble hovedbassenget tatt i bruk av svømmeidretten og skolene, selv om garderobene var ute av drift. Kommunen leide inn midlertidige garderobebrakker. Nye funn av legionella, og fliser som sprakk i begge bassengene etter rehabiliteringen, gjorde at hallen ble stengt for all bruk fra starten av oktober og ut året.

Vikingshallen

Stavanger kommune har leid treningstid for innendørsidretter i idrettshallen og fotballklubber i fotballhallen i den nye Vikingshallen, som består av idrettshall og fotballhall. Hallen ble åpnet for bruk etter ONS i starten av september.

Rehabilitering av Siddishallen

Siddishallen ble ferdig rehabilitert og tatt i bruk i oktober. Arbeidet med ny idrettshall for kampsport og vektløfting i Siddishallen ble avsluttet i desember og tatt i bruk av vektløfterne. Kampsportklubbene tok anlegg først i bruk i starten av 2015.

Kunstgrasbane Gosen

Arbeidet med ny kunstgrasbane 7-fotball ved Gosen skole ble avsluttet høsten 2014.

Gamlingen / Nye Gamlingen

Idrettsavdelingen har i 2014 arbeidet med flyttingen av Stavanger svømmestadion Gamlingen. Nye Gamlingen (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Bolig-bygg-og-eiendom/Bygg/Kommunale-byggeprosjekt1/Andre-byggeprosjekter/NyeGamlingen/>) ble vedtatt flyttet til et området ved Mosvangen camping på grunn av Ryfast-utbyggingen og vil stå ferdig i 2017.

Fagplan idrett

Arbeidet med nye fagplan idrett ble avsluttet før sommeren, ble politisk behandlet etter sommeren før bystyret endelig vedtok planen den 27.oktober. I denne planen ble etableringen av nytt Folkebad videreført som første prioritet. Etablering av Folkebadet som et OPS anlegg ble avsluttet i oktober da eneste tilbyder Hinna Park/Kruse Smith trakk seg fra konkurransen. Veien videre for Folkebadet vil bli avklart først i 2015.

AktivBy

Bookingsystemet og informasjonskanalen AktivBy (<http://sharepoint/steder/prosjektplassen/Aarsberetning>)

[/rsberetning%202014/bookingsystem%20og%20informasjonskanal](#)) ble startet opp for idretten i Stavanger i august. Portalen er godt mottatt og idretten har vært mye i bruk etter oppstart.

Økonomi

Regnskapsresultatet viser et merforbruk på kr 1,1 mill. av en budsjetttramme på kr 111,2 mill., og dette utgjør en forbruksprosent på 101. Merforbruket skyldes økte variable kostnader (vannbehandling, rengjøringsmidler, renovasjon), som kommer i tillegg til den faste driftsavtalen, flere kunstgressbaner krevde økt vedlikehold samt lavere inntekter enn budsjettetert på svømmeanleggene. Stavanger svømmehall var stengt i januar som følge av legionella og en god sommer gav lavere besøkstall.

5.7 Vann og avløp

Kvalitet på tjenestene

Vann og avløp (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Vann-og-avløpsverket/>) deltar hvert år i benchmarkingprosjektet BedreVA sammen med 77 andre kommuner. Vann- og avløpstjenestene oppnår en kvalitetsindeks basert på en samlet vurdering av mange kriterier. I 2014 (for året 2013) oppnådde vannverket en score 3,6 av 4 mulige, som vurderes som et godt resultat. Avløpsverket oppnådde resultat 2,8 som betegnes som ok. Nedgangen fra foregående år skyldes at IVAR ikke overholdt renskravet på [Sentralrenseanlegget Nord-Jæren](http://www.ivar.no/sentralrenseanlegg-nord-jæren/category618.html) (<http://www.ivar.no/sentralrenseanlegg-nord-jæren/category618.html>).

Utbedring av stikkledninger

Stavanger har som eneste kommune i Norge overtatt [ansvaret for stikkledninger i offentlig vei](#) (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Bolig-bygg-og-eiendom/Vann-og-avlop/Stavanger-kommune-overtarbrprivate-stikkledninger/>). Det ble utbedret 82 stikkledninger for vann og avløp i offentlig vei. Regnskapet viser forbruk på kr 4,7 mill. til dette arbeidet. Budsjettet var på kr 8,4 mill.

Redusere vannlekkasjer

Temaplanen for reduksjon av vannlekkasjer ble ferdigstilt. Vann og avløp er i god gang med å gjennomføre de planlagte, sonevise tiltakene som vil gi kommunen god kontroll med vannforbruk og lekkasje i byen. Sone 1 – Øyane – ble ferdigstilt i 2014.

Oppgradering og reparasjoner på avløpsnett

Stavanger har 103 avløpspumpestasjoner, og flere trenger oppgradering. For å møte dette vedlikeholdsbehovet ble det ansatt nye medarbeidere, og det ble bygget opp et sveiseverksted som skal øke kapasiteten.

Pumpeledningen fra den største pumpestasjon i Jorenholmen har hatt flere lekkasjer, og i 2014 ble det satt i gang et reparasjonsarbeid. Arbeidet ferdigstilles i 2015. Det har også vært arbeidet systematisk for å gjøre tiltak i områder hvor det har vært gjentagende oversvømmelser som følge av avløpsnettets funksjon og kapasitet.

Resultater 2014 (kommentarer til avvik fra mål – statistikkvedlegg):

- Vannforbruk: 19,08 mill. m³. (Mål < 19,1 mill. m³). Dette tilsier en liten økning fra 2013, men likevel i rute til å nå målet i hovedplanen. Økningen skyldtes hovedsakelig en lekkasje på en sjøledning som var utfordrende å lokalisere.

- Fornyelse av vann/avløpsledninger det siste året: 0,66/0,67 prosent. Målet er 1 prosent. Hovedårsaken til at målet ikke ble nådd er redusert kapasitet til planlegging og oppfølging av investeringsprosjekter hos Plan og anlegg. I tillegg ble det gjennomført tunge investeringsprosjekter som krevde mye ressurser og gav få meter fornyelse. I tillegg prioriterte VA-verket tradisjonelle graveløsninger som gir bedre kvalitet og lengre levetid enn gravefrie løsninger.
- Det er ikke ført tilsyn etter Plan- og Bygningsloven i 2014 på grunn av redusert kapasitet. For å likevel sikre en forsvarlig håndtering av slike saker ble det, av VA-verket, foretatt kontroller og stikkprøver av vann- og avløpstiltak i 2014.

Økonomi

VA-verket finansieres av gebyrinntekter, og gebyrene som abonnentene betaler er blant de laveste i landet. Dekningsgraden, gebyrinntekter i forhold til gebyrgrunlaget, for vannsektoren var 93,74 % i 2014. Gebyrinntektene var altså 6,26 % lavere enn utgiftene. For å finansiere mellomlegget ble selvkostfondet redusert med kr 6,43 mill. Saldo på selvkostfondet for vannverket utgjorde kr 17,95 mill. pr 31.12.14.

Dekningsgraden for avløpssektoren var 107,52 % i 2014. Gebyrinntektene var dermed 7,52 % høyere enn utgiftene. Merinntektene på kr 3,04 mill. brukes til å dekke skyldig beløp til bykassen, samt avsetning til selvkostfond. Selvkostfondet utgjorde per 31.12.2014 kr 2,95 mill.

5.8 Renovasjon

Suksess for henteordninger

I 2014 har Renovasjon (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Renovasjon/>) arbeidet med å etablere henteordninger for grovavfall (store gjenstander), hageavfall og farlig avfall for hele Stavanger. Ordningen innebærer bestilling på [hentavfall.no](http://www.hentavfall.no) (<http://www.hentavfall.no>) og henting hjemme hos abonnenten. Henteordningene har blitt en stor suksess og utvides nå med tilsvarende tjeneste for tøy og glass/metall (sistnevnte i første omgang kun for borettslag/sameier i blokk). Som følge av henteordningen for farlig avfall er mottaksordningen for farlig avfall ved brannstasjonene avviklet.

Ny renovasjonsordning i sentrum

Den nye renovasjonsordningen for Stavanger sentrum, med små el-renovasjonsbiler og nedgravde presscontainere, fungerte meget godt. Den har gjort det mulig å fjerne det aller meste av avfallsbeholdere på fortau og i annet offentlig rom. Det er også i stor grad slutt på kjøringen med store bossbiler i de trange sentrumsgatene.

Nedgravde avfallscontainere

Omfanget av nedgravde avfallscontainere økte jevnt. Nær 25 prosent av byens innbyggere var ved årsskiftet 2014/2015 brukere av nedgravd renovasjonsløsning, mot 21 prosent ved starten av 2014.

Forurenset grunn

Fagavdelingen er myndighet i forbindelse tiltaksplaner for forurenset grunn. I 2014 ble 12 slike tiltaksplaner behandlet, der hovedformålet har vært å tilrettelegge disse områdene for utbygging.

Forberedelser til sentrale avfallsanlegg

I 2017 vil etter planen IVARs sorteringsanlegg (Forus) og biogassanlegg (Grødaland) stå klare.

Fagavdelingen har begynt forberedelser til endringer i renovasjonsordningene som disse nye anleggene innebærer. En av konsekvensene blir avvikling av de ubetjente miljøstasjonene for plast og glass/metall. Antall slike miljøstasjoner er i dag 58, og utfordringen blir å beholde de eksisterende oppstillingsplassene.

Søndagsåpne garasjer

Arrangementet *Søndagsåpne garasjer* har nå blitt arrangert to år, og kjøres på ny våren 2015. Formålet er å fremme ombruk, og arrangementet har blitt en stor suksess.

God regularitet

Regulariteten med hensyn til tømning av spann er god og håndteringen av avvik på VOF (Varsle om feil) er foretatt kjapt og systematisk.

Andel resirkulert avfall

I 2014 ble 62,8 prosent av avfallet fra husholdningene i Stavanger resirkulert, dette er en liten reduksjon fra året før. Resten gikk til forbrenning med energiutnyttelse. Materialgjenvinningsgraden er høy sammenlignet med andre norske byer, og den holder seg på et stabilt høyt nivå.

Renovasjon finansieres av gebyrinntekter. Den finansielle dekningsgraden for renovasjon i 2014 var på 102,95 %, og viser at kommunens gebyrinntekter for året var 2,95 % høyere enn gebyrgrunnlaget.

Overføringer til Renovasjonen IKS var lavere enn forutsatt som følge av lavere kostnader på aktiviteter i egen regi. Saldo på selvkostfondet utgjør per 31.12.14 kr 13,2 mill.

5.9 Plan og anlegg

Lavere investeringsnivå

I regi av Plan og anlegg (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Om-kommunen/Administrasjon/Bymiljo-og-utbygging/Plan-og-anlegg/>) har Stavanger kommune totalt investert kr 96,3 mill. i kommunaltekniske prosjekter i 2014. Dette er fordelt på 23 prosjekter. Det innebærer en reduksjon i aktivitetsnivået fra 2013 (kr 114,2 mill.), noe som skyldes manglende planberedskap på grunn flere nye medarbeidere med lite erfaring, rekrutteringsutfordringer og tid- og ressurskrevende grunnverv.

God kommunikasjon med beboere

Videre har Plan og anlegg lagt vekt på informasjon til berørte beboere. Det er produsert og formidlet informasjonsbrosjyrer til berørte beboere i over 90 prosent av prosjektene, samtidig som arbeidsprogrammet og oppdatert informasjon om de igangsatte prosjektene er lagt ut på kommunens hjemmesider (<http://www.stavanger.kommune.no/no/Tilbud-tjenester-og-skjema/Vei-og-trafikk/Her-graver-kommunen/>). Slike tiltak fører til færre klager, mer effektiv organisasjon og et godt omdømme.

Plan og anlegg har i 2014 gjennomført en brukerundersøkelse blant berørte beboere vedrørende alle sider av vår prosjektgjennomføring, med spesiell fokus på våre anlegg i egenregi. Resultatet fra undersøkelsen viser at berørte beboere var godt fornøyd med Plan og anlegg sin prosjektgjennomføring. De uttrykte tilfredshet med informasjon, trafikkavvikling, serviceinnstilling og sikring av anlegg, mens det er størst forbedringspotensial med hensyn til informasjon om fremdrift og oppfattet effektivitet.

For å forbedre informasjonen om fremdrift og andre relevante opplysninger i prosjektene sendes ved oppstart av nye anlegg, og ellers med jevnlig mellomrom i anleggsperioden, en sms-melding til alle

berørte beboere med informasjon om status i prosjektet. En slik forventningsavklaring vil også kunne påvirke beboernes oppfattelse av effektivitet.

Graveklubben

Det har også i 2014 blitt arbeidet aktivt med samhandlingen mellom infrastrukturaktørene i gjennomføringen av fellesprosjekter i det offentlige rom. Graveklubben (Stavanger kommune, Lyse, Statens Vegvesen og Telenor) har avholdt flere møter med fokus på betydningen av denne samhandlingen. Videre arrangerte graveklubben også i 2014 en fellessamling for medarbeidere i de fire virksomhetene, for å videreutvikle dette samarbeidet. Dette er et satsingsområde som også har stor nasjonal interesse.